

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΕΝΕ «ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2008»

12 Νοεμβρίου 2008 17:00 μ.μ.-20:00 ΕΥΓΕΝΙΑΔΕΙΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ενότητα Ρ. Μωσή : «Παρουσίαση του Μακροχρόνιου Ενεργειακού Σχεδιασμού»

«Μετά τις προσφωνήσεις και ευχαριστίες για την πρόσκληση»

Αν και το θέμα που αναφέρεται στο πρόγραμμα του σημερινού συνεδρίου για την ομιλία μου είναι **«Παρουσίαση του Μακροχρόνιου Ενεργειακού Σχεδιασμού»**, ελπίζω ότι το τελευταίο πράγμα το οποίο περιμένετε ν' ακούσετε πάλι από εμένα είναι μια Παρουσίαση του Μ.Ε.Σ.

Η Έκθεση η οποία συντάχθηκε την περασμένη Άνοιξη, κυκλοφόρησε σε μια διαδικασία διαβούλευσης προς διάφορους φορείς. Το Ινστιτούτο Ενέργειας το οποίο οργανώνει την σημερινή ημερίδα ήταν ανάμεσα στους φορείς που μας έκαναν την τιμή να την σχολιάσουν. Η Έκθεση έχει παρουσιαστεί σε αρκετές παρουσιάσεις και συζητήσεις, πέρασε μάλιστα, και αυτό συνέβη για πρώτη φορά, από μια διαδικασία παρουσίασης και συζήτησης στην Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής των Ελλήνων, *άρα έχει εκτεθεί σε αρκετές παρουσιάσεις και συζητήσεις.*

Το θέμα λοιπόν το οποίο νομίζω ότι θα είχε περισσότερο ενδιαφέρον να σας παρουσιάσω στα λίγα λεπτά που έχω στη διάθεσή μου, έχει ως τίτλο **«Η Έκθεση του ΣΕΕΣ σε ανάγνωση εξ μήνες αργότερα»**, συνοδευόμενο ίσως και από έναν δημοσιογραφικό υπότιτλο **«Τι έχει μείνει όρθιο;»**

Γιατί πραγματικά, ξαναδιαβάζοντας την Έκθεση κάτω από τις σημερινές συνθήκες, διερωτάται κανείς τι απ' όσα εγράφησαν εξακολουθούν και ισχύουν και τί κάτω από τις παρούσες συνθήκες, αν δεν έχουν τελείως ανατραπεί, οπωσδήποτε τίθενται στην ανάγκη επανεξέτασης.

Παρένθεση: Στο μέλλον όλα τα κείμενα του ΣΕΕΣ θα έχουν στην πρώτη σελίδα μια δήλωση αποποίησης ευθύνης για την ακρίβεια του

περιεχομένου (**Disclaimer**) σαν αυτές που πάντα χρησιμοποιούν οι Ορκωτοί Λογιστές!

Γράφαμε παίρνοντας ως βασική παραδοχή την τιμή του πετρελαίου στα \$100 περίπου, με αντίστοιχα προς αυτήν τιμή για τις άλλες ενεργειακές μορφές. Πήραμε ως δεδομένες τις φιλόδοξες προβλέψεις για οικονομική ανάπτυξη, τη μεγάλη ταμειακή ρευστότητα του παγκόσμιου Τραπεζικού συστήματος, την φυσιολογική δυνατότητα για χρηματοδότηση επενδύσεων, από μικρές και ατομικές (π.χ. για εξοικονόμηση ενέργειας) μέχρι μεγάλες ιδιωτικές, δημόσιες ή και διακρατικές.

Ξεκινώντας με τις παραπάνω παραδοχές καταλήξαμε σε ένα βασικό σχεδιασμό που άρχισε με εκτιμήσεις για το σκέλος της ζήτησης, ενώ για το σκέλος της προσφοράς, αφού χρησιμοποιήσαμε διάφορα σενάρια και μοντέλα, καταλήξαμε, ειδικά για τον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, σε ένα μείγμα αποτελούμενο από:

Λιγνιτικές μονάδες σε μειούμενο λόγο εξάντλησης των κοιτασμάτων ποσοστό.

Μονάδες **φυσικού αερίου** σε ποσοστό που προβλέπεται ότι θα μπορέσει να καλυφθεί από εισαγωγές του καυσίμου βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων που πρέπει να εξασφαλιστούν.

Χρησιμοποίηση των **μεγάλων υδροηλεκτρικών** έργων σε ποσοστό «Limit-up» που προσδιορίζεται από το υπάρχον υδροδυναμικό και το βαθμό που οι κοινωνικές αντιδράσεις επιτρέψουν.

Χρησιμοποίηση των **αιολικών και φωτοβολταϊκών** μονάδων σε ποσοστό επίσης «Limit-up» που προσδιορίζεται από την ανάγκη μη υπέρβασης της αναλογίας μονάδων αιχμής προς θερμοηλεκτρικές μονάδες βάσεως που υπαγορεύει η ευστάθεια του συστήματος και

Περιορισμένη χρησιμοποίηση μονάδων **λιθάνθρακα** σε βαθμό και σε περιοχές που θα γίνουν αποδεκτές από τις τοπικές κοινωνίες.

Πού μας οδηγεί η σημερινή ανάγνωση του παραπάνω σχεδίου;

Πριν αναφερθούμε ακόμη στην οικονομική κρίση, υπάρχουν κάποιες διαπιστώσεις στο εσωτερικό της Ελλάδας που αναφέρονται κυρίως στον

παράγοντα «αποδεκτικότητας» των πηγών ηλεκτροπαραγωγής που έχουν περιληφθεί στον ενεργειακό σχεδιασμό:

Παράγοντες που προηγήθηκαν της οικονομικής κρίσης:

Ø Άνοδος των τιμών του πετρελαίου και του Φυσικού Αερίου σε εξαιρετικά ψηλά επίπεδα με προοπτική (τότε) συνεχιζόμενης ανόδου.

Ø Απόρριψη της χρησιμοποίησης εισαγόμενου λιθάνθρακα από τους κατοίκους κάθε υποψήφιας περιοχής.

Ø Απόρριψη της αξιοποίησης της γεωθερμίας από τους κατοίκους της περιοχής που έχει το περισσότερο αξιόλογο δυναμικό.

Ø Έντονες αντιδράσεις για την εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε πολλές υποψήφιες περιοχές αλλά και καθυστέρηση στην υλοποίηση που κατά κανόνα «χρεώνεται» σε διαδικαστικές αδυναμίες.

Ø Επιβεβαίωση των τεχνικών ορίων και οικονομικών περιορισμών για τη χρήση των ΑΠΕ στην κάλυψη αναγκών βάσης στην ηλεκτροπαραγωγή από μελέτες ΕΜΠ και ΔΕΣΜΗΕ.

Ø Έντονη προβολή από πλευράς της ΔΕΗ των προβλημάτων και στρεβλώσεων που χαρακτηρίζουν το προωθούμενο μοντέλο απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και της ανάγκης επανεξέτασης του ρόλου των διαφόρων «παικτών».

Μπορεί μεν να υποστηριχθεί ότι ορισμένοι από τους παραπάνω παράγοντες μπορούσαν και έπρεπε να αξιολογηθούν κατά το χρόνο σύνταξης της Έκθεσης του ΣΕΕΣ, όμως δεν ήταν δυνατόν να προβλέψει και να αξιολογήσει κανείς τις συνέπειες της πρωτόγνωρης και οξύτατης οικονομικής κρίσης που υπαγορεύουν την «από μηδενική βάση» επανεξέταση του ενεργειακού σχεδιασμού, τόσο από τη σκοπιά της ζήτησης όσο και αυτήν της προσφοράς.

Αρχίζοντας από τον κλάδο της ζήτησης, σας θυμίζω ότι το κύριο στοιχείο που υπογραμμίζει η Έκθεση είναι ο καθοριστικός ρόλος της **εξοικονόμησης ενέργειας και της ορθολογικής της χρήσης**, προκειμένου να μπορέσουμε να πετύχουμε την επάρκεια τροφοδοσίας.

Έχει αλλάξει τίποτε που αφορά τον κλάδο της εξοικονόμησης και της ορθολογικής χρήσης που μας υποχρεώνει ίσως ν' αναθεωρήσουμε κάποια πράγματα στο Μακροχρόνιο Ενεργειακό Σχεδιασμό μας;

Συνέπειες της οικονομικής κρίσης στον τομέα ζήτησης:

Ø Μείωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ που συνεπάγεται επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη διάρκεια της ύφεσης. (πιθανή ταχύτατη αύξηση στη συνέχεια – βλ. Καλιφόρνια)

Ø Συρρίκνωση των διαθέσιμων επενδυτικών κεφαλαίων (ιδιωτικών και δημοσίων) που συνεπάγεται περιορισμό των επενδύσεων για εξοικονόμηση και ορθολογική χρήση της ενέργειας.

Συνέπειες της οικονομικής κρίσης στον τομέα προσφοράς:

Προβληματισμός για τη διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα σε ενεργειακές πηγές που θεωρούσαμε δεδομένες.

Ερωτήματα / προβληματισμοί:

Ø Θα υλοποιηθούν χωρίς σοβαρές καθυστερήσεις οι προγραμματισμένες επενδύσεις σε χώρες παραγωγής ενεργειακών πόρων και ειδικά του φυσικού αερίου; Η απάντηση θέλω να πιστεύω ότι είναι ναι. Η Ευρώπη χρειάζεται το αέριο, οι χώρες παραγωγής θέλουν να το αξιοποιήσουν. Κανονικά, όταν συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, τα χρήματα βρίσκονται.

Ø Θα υλοποιηθούν χωρίς σοβαρές καθυστερήσεις οι προγραμματισμένες επενδύσεις στις διεθνείς διασυνδέσεις και κυρίως αυτές που αφορούν τους αγωγούς φυσικού αερίου; Η απάντηση πάλι θέλω να πιστεύω ότι είναι ναι για τους ίδιους ακριβώς λόγους.

Ø Θα πραγματοποιηθούν στην Ελλάδα οι προγραμματισμένες επενδύσεις σε ιδιωτικές μεγάλες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής; Ελπίζω πάλι ναι. Οι επενδυτές είναι πολύ σοβαροί, για ορισμένες μονάδες έχουν ήδη δοθεί παραγγελίες και εξασφαλιστεί η τραπεζική χρηματοδότηση. Τα ίδια περίπου ισχύουν για τις μονάδες ΑΠΕ και το πρόγραμμα διασυνδέσεων των νήσων, που επηρεάζει καθοριστικά τις δυνατότητες συμβολής των πρώτων στην κάλυψη των αναγκών της ηπειρωτικής χώρας. (Παρένθεση: και οι εφοπλιστές μας είναι σοβαροί και παρόλα αυτά ακυρώνουν παραγγελίες πλοίων).

Ø Ομοίως για τις μονάδες που προωθεί το φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα της ΔΕΗ και της ΔΕΗ Ανανεώσιμες.

Συμπέρασμα / Προτάσεις:

Μοιάζει από τα παραπάνω να συμπεραίνω ότι, παρά τα φοβερά και τρομερά που προβλέπονται σε άλλους τομείς, οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στον ενεργειακό σχεδιασμό δεν θα είναι τρομερές. Άλλωστε, στον μεγάλης έκτασης χρονικό ορίζοντα ενός μακροχρόνιου Ενεργειακού Σχεδιασμού, (ελπίζουμε) ότι η οικονομική κρίση θα αποτελέσει μια μικρής σχετικά διάρκειας παρένθεση. Επίσης, αποτελεί γενική εκτίμηση ότι οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα θα είναι ηπιότερες από ότι σε άλλες χώρες κατά παράδοση μεγαλύτερες και πλουσιότερες.

Όμως η προοπτική αυτή δεν επιτρέπει εφησυχασμό. Το ενεργειακό μας τοπίο έχει πολλές εγγενείς αδυναμίες, ειδικά δε στον ηλεκτρισμό «μπαίνουμε» στην πολύ οξεία οικονομική κρίση με σχεδόν ανύπαρκτες εφεδρείες, με ένα αμφιλεγόμενο (τουλάχιστον από τη ΔΕΗ) σύστημα λειτουργίας της αγοράς και με κυρίαρχα αξιώματα το NIMBY (Not In My Back Yard) και το BANANA (Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anybody).

Φοβάμαι ότι σας προβληματίσα αλλά δεν σας «φώτισα». Εγώ ο ίδιος, προσπαθώντας να βρω κάποια διέξοδο από το πολύ ομιχλώδες αυτό τοπίο, βλέπω αμυδρά στο βάθος κάποιο «φωτάκι» που μπορεί να προσφέρει κάποιο αίσθημα σιγουριάς. Και αυτό, μεταφορικά αλλά και κυριολεκτικά, προέρχεται από την καθ' ύλη αρμόδια για το φως, που δεν είναι άλλη από την Δημοσία Επιχείρηση Ηλεκτρισμού.

Και για την ώρα, «ο νοών νοείτω».